

Лінгвопсихологічний тренінг як модель суспільства і його синергетичний ефект від поєднання психотерапії та психокорекції

С.В. Цимбал

кандидат психологічних наук, доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті представлено результати аналізу лінгвопсихологічного тренінгу як моделі суспільства і його синергетичного ефекту від поєднання психотерапії та психокорекції. Зазначено, що принципове, взаємопроникне та взаємодоповнювальне поєднання психотерапії та психокорекції у вигляді психологічного тренінгу створює синергетичний ефект і здатне ефективно формувати, розвивати та шліфувати всі грані мовного процесу при збагненні дорослими людьми іншомовного мовлення.

Ключові слова: тренінг, психотерапія, психокорекція, іншомовне мовлення.

В статье представлены результаты анализа лингвопсихологического тренинга как модели общества и его синергетического эффекта от сочетания психотерапии и психокоррекции. Отмечено, что принципиальное, взаимопроницающее и взаимодополняющее сочетание психотерапии и психокоррекции в виде психологического тренинга создают синергетический эффект и способны эффективно формировать, развивать и шлифовать все грани языкового процесса при постижении взрослыми людьми иноязычной речи.

Ключевые слова: тренинг, психотерапия, психокоррекция,

The article presents the results of analysis of linguistic psychological training as a model of society and its synergistic effect of the combination of psychotherapy and psychological correction. It is noted that principle, interpenetrating and complementary combination of psychotherapy and psycho-correction in the form of psychological training creates a synergistic effect and can effectively generate, develop and polish all the facets of language comprehension process in adults speaking another language.

Key words: training, psychotherapy, psycho-correction, foreign speech.

Постановка проблеми

По-справжньому психотерапевтичною можна вважати сугестологічну, а точніше сугестопедичну теорію навчання (зокрема іноземним мовам) Г. Лозанова. Під сугестопедією вчений розуміє «розділ сугестології, присвячений питанням практичної, теоретичної і експериментальної розробки проблем навчання в педагогіці» [11, с. 9]). Однак сам Г. Лозанов, будучи доктором медицини, усе ж таки вивів нову науку сугестологію за межі психотерапії, вважаючи, що поле діяльності сугестології набагато ширше і перспективніше. Але саме цей чинник, на наш погляд, і звувив

можливості цієї науки, оскільки сугестологія є все ж таки частиною психотерапії, нехай і дуже важливою. Яка прекрасна і абсолютно психотерапевтична основна теза Г. Лозанова про те, що навчання повинно ґрунтуватися на принципі «радості і не напруженості». Лозанов вважав за краще розглядати сугестологію саме як окрему й особливу науку, яка «спирається на методи комунікативної психотерапії засобами мистецтва і на методи інших психотерапевтичних дисциплін, слідує психологічним і фізіологічним законам, що визначають процес вивільнення потенційних можливостей індивіда» [8, с. 91].

Можна зрозуміти видатного болгарського ученого в тому, що, з одного боку, у 60-і роки ХХ ст. було практично не можливо говорити про психотерапію в навчанні, доводилося цей термін якось затушовувати, а з іншого боку – в тому, що йому хотілося створити особливу, досі не відому науку навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Зробивши акцент на сугестуючому початку, Г. Лозанов не використовував інших, зокрема, тренінгових можливостей психотерапії, здатних дієво впливати на структуру психіки людини, цілеспрямовано коригуючи і розвиваючи їх. Тому в сугестопедії стало прийнятним говорити лише про «психотерапевтичний» і «психогігієнічний» ефект, але не про психотерапію як таку. Ось, наприклад, як визначив метод Г. Лозанова І. Вельвовський: «Болгарський метод сугестопедії як метод психогігієнопедії – внесок в психогігієну розумової праці і педагогіку» [10, с. 92]. Термін «психогігієнічний ефект» закріпився з тих пір і в арсеналі деяких вітчизняних методик, які стали використовувати низку лозановських принципів.

До окремих психотерапевтичних прийомів навчання, використовуваних у педагогіці достатньо активно в 60-і рр. ХХ ст., можна віднести гіпнопедію (навчання уві сні і під гіпнозом) і релаксопедію (техніка релаксаційного розвантаження під час навчального процесу). Якщо релаксопедія, як приватний елемент навчання, набула певного поширення і застосовується деякими педагогами дотепер, то гіпнопедія, у зв'язку з можливими шкідливими побічними діями на організм, на сьогодні практично не використовується.

Елементи психотерапії виразно є видимими в багатьох інтенсивних методах викладання іноземних мов (Г. Китайгородської, І. Шехтера та ін.), оскільки вони вийшли з сугестопедичної системи Г. Лозанова. Однак усі вказані методи, на відміну від нашої системи (і все-таки, віддаючи йому належне, сугестологічному методу Г. Лозанова), не були цілком пси-

хотерапевтичними. Велика частина вказаних методів відштовхувалася швидше від предмета викладання, а не від суті явища – мовлення, що становить нерозривну єдність з особою, яка пізнає це мовлення, у всій його багатогранній індивідуальності.

Не вирішені раніше частин загальної проблеми

Ми називаємо нашу систему навчання психотерапевтичною тому, що в ході навчання іншомовного мовлення людям надається психологічна допомога й усуваються проблеми психічного характеру (при цьому у них нерідко поліпшується не тільки психічне, а й фізичне самопочуття). Більше того, у психіці, що звільнилася від ускладнень, легко запускаються механізми навчання, а групова форма навчання сприяє «благотворній дії однієї людини на іншу» [5, с. 23]. Однак найголовніше в тому, що саме мовлення належить психіці людини, є її психічною властивістю та функцією, а тому вплив на психіку за допомогою психотерапевтичних засобів виявляється для розвитку та формування іншомовного мовлення ефективним і дієвим.

Формулювання цілей статті

Метою статті є розкриття синергетичного ефекту психотерапії та психокорекції в процесі застосування психологічного тренінгу з навчання іншомовному мовленню.

Виклад основного матеріалу дослідження

Під психологічною корекцією, будучи солідарними з Б. Карвасарським, ми розуміємо «спрямовану психологічну дію на певні психологічні структури з метою забезпечення повноцінного розвитку і функціонування...» [10, с. 412]. У ході навчання іншомовного мовлення ми спеціальними психологічними прийомами і технікою досягаємо виправлення, якщо таке необхідне, і розвитку всіх психічних процесів, властивостей і станів особи, які, у свою чергу, допомагають формуванню такого психічного процесу, як мовлення. Таким чином, нашу систему навчання з повним правом можна назвати і психокорегуальною.

Цей підхід не тільки дає змогу інтенсифікувати процес навчання. Він виявляється особливо виправданим у процесі роботи з людьми, яких важко навчати. Пропонований метод не лише дає короткостроковий, доступний і надзвичайно ефективний шлях пізнання, а є також цікавим, захоплюючим і корисним дійством з погляду міри свободи оволодіння іншомовним мовленням і розвитку особи в цілому, навіть для найталановитіших людей. Для дорослих, що в собі сумніваються, «нездібних до мов» і тих, яких важко навчити, цей метод є, мабуть, найбільш доцільним і плідним.

Варто зазначити, що групова психотерапія і психокорекція у формі психологічних тренінгів як методологічна база навчання іноземним мовам, за нашими даними, була застосована вперше, причому, не тільки в нашій країні, а й у світі. Причому використовувався інтеграційний варіант психотерапії, що проповідує «концептуальний синтез» її різних напрямів [10, с. 392]. До цього єдиним психотерапевтичним методом навчання можна було б назвати сугестопедію (педагогіку з чинниками навіювання) Г. Лозанова, хоча сам учений вважав за краще термін «психотерапія» не використовувати.

Нове ж в роботі автора полягає в тому, що наш курс навчання використовує весь спектр можливостей сучасної психотерапії. Він повністю покладений на психотерапевтичну основу, а не лише на сугестологічну її частину. Крім того, він також застосовує багатий арсенал засобів психокорекції, оскільки має під собою і психокорекційну основу. Від першої до останньої миті, звуку, зітхання і жесту, протягом майже двох місяців люди навчаються іноземним мовам за допомогою інтеграційного психологічного тренінгу, який, впливаючи на всі психічні структури і процеси людини, задіяні у формуванні мовлення, коригує і розвиває їх для того, щоб прискорити і полегшити оволодіння іншомовним мовленням. Цей тренінг використовується не як допоміжний елемент, а буквально вплетений у лінгвістичну канву, дуже міцно і нерозривно спаяний з нею, тобто,

образно кажучи, лінгвістика, психологія і навіть медицина в цьому разі утворюють єдиний організм.

Мабуть, одне з кращих узагальнених визначень соціально-психологічного тренінгу зустрічаємо у Л. Петровської [9], яка розглядає його як «засіб дії, спрямований на розвиток знань, соціальних установок, умінь і досвіду у сфері міжособистісного спілкування», «засіб психологічної дії», «засіб розвитку компетентності в спілкуванні». Ми частково приймаємо визначення тренінгу як способу активного навчання, однак вважаємо це лише однією гранню поняття, як і соціально-психологічний тренінг, у всіх його різновидах, є тільки однією з його форм і не вичерпує всієї повноти тренінгових можливостей. Особливо підкреслюємо, що в нашому розумінні тренінг – це, перш за все, вид психотерапії та психологічної корекції. Саме таке визначення знаходимо і в словнику під редакцією Б. Карвасарського. «Тренінг – це сукупність психотерапевтичних, психокорегувальних і повчальних методів, спрямованих на розвиток навичок самопізнання і саморегуляції, спілкування і міжперсональної взаємодії, комунікативних і професійних умінь» [10, с. 645], а в нашому разі додамо – і на оволодіння людиною іншомовним мовленням.

Нам імponує точка зору І. Вачкова, що тренінг – це не тільки спосіб розвитку здібностей, а й спосіб розвитку різноманітних психічних структур і особистості в цілому [3, с. 16], додавши при цьому, що під психічною структурою ми, у першу чергу, розуміємо мовлення та всі ті структури, які сприяють його розвитку, а також, що тренінг може служити методологічною основою навчання.

Психотерапевтичний і психокорегувальний метод навчання дорослих людей іншомовного мовлення розроблявся автором і оформлявся в єдину систему поступово, у міру апробації тих або інших вправ, техніки і процедур. У своїй роботі автор спочатку керувалася, в основному, набором театральних вправ, розроблених А. Мейлі і А. Дафф [7]. Вправи використовувалися цими викладачами переважно

як «розігриваючі» та допоміжні. Ми ж модифікували це зведення вправ у справжній *тренінг*, який можна назвати одночасно *лінгвістичним і акторським*, з опорою на систему К. Станіславського [12].

Якщо стисло узагальнити суть системи, то можна сказати, що в першу чергу мова необхідна людині для вираження своїх думок і відчуттів, для спілкування. Тому навчання іншомовному мовленню і відбувається у формі *спілкування*, для чого використовуються спеціальні *соціально-психологічні тренінги*, зокрема, рольовий тренінг, перцептивний тренінг, тренінг сензитивності, тренінг умінь тощо. У цих тренінгах на базі іноземної мови люди в ході спільної діяльності вчаться встановлювати і розвивати міжособистісні контакти, осягати стратегії взаємосприйняття, взаєморозуміння і взаємодії. Вони також творчо і інтелектуально розвиваються, що сприяє особистісному зростанню. Змінюючи форму свого мислення і сприйняття того, що оточує, люди долають внутрішні та міжособистісні конфлікти. Адже не секрет, що особисте бачення світу – це ще не сам світ, і для того, щоб зробити його хоч трохи прекраснішим, потрібно перебувати самому: адже всі проблеми, які людина має в спілкуванні з цим світом та іншими людьми, закладені, перш за все, в ній самій. Разом з тим, у *комплексі*, людина навчається іншомовному мовленню, успішному засвоєнню якого сприяє саморозвиток і особистісне зростання людини. У процесі комунікативних тренінгів і за допомогою особливої *психодинамічної техніки*, що увійшла до них, регулюються і коректуються *психічні властивості й стани особи* (характер і здібності людини, її потреби і мотиви, цілі та інтереси, відчуття і емоції, знання і свідомість), що управляють діями і вчинками, тобто *поведінкою і діяльністю* (у тому числі й мовними) людей – усе це, звичайно ж, відбувається на *основі іноземної мови і для збагнення іноземної мови*.

У мовне спілкування, природно, залучені всі *пізнавальні процеси* (відчуття і увага, сприйняття і пам'ять, уява і мислення), які одержують розвиток під час

соціально-психологічних тренінгів. Однак додатково для вдосконалення цих процесів і розвитку мови в тренінг спілкування вводяться особливі когнітивні *тренінги* іноземною мовою. А також, пов'язані з когнітивними, тренінги *психофізіологічні*, оскільки мовлення – це ще й робота певних областей кори головного мозку людини. Як зазначалося, органи, пов'язані з породженням мовлення, виконують накази, які надходять із головного мозку, що завжди буває пов'язано з різними сенсорними і моторними реакціями. Тому спеціальні вправи з вдосконалення сенсорних каналів і моторики, тобто вправи на відпрацювання психосенсорних і психомоторних зв'язків, дуже важливі при навчанні мовленню. Сама ж мова як знакове, системно-структурне утворення вдосконалюється за допомогою лінгвістичних (*психолінгвістичних*) *тренінгів*, які *доповнюють* психологічні, та інкорпорованих у них. У схемному, ніби розчленованому і спрощеному вигляді ця система може бути представлена так. Навчання іноземним мовам відбувається за допомогою спеціальної техніки і прийомів активно, у дії, що, власне, є вже навчанням іншомовного мовлення. Інтеграційна система тренінгів через психотерапію і психокорекцію, удосконалення і розвиток особи дає змогу комплексно впливати на всі сторони мовного процесу (лінгвістичну, психічну, психофізіологічну, поведінкову, діяльнісну) і, таким чином, формувати та розвивати його. Нагадаємо, що становлення вищих психічних функцій людини, а мовлення таким і є, має соціальну основу (про що свого часу говорив ще Л. Виготський), у нашому разі для цих цілей служать групова форма навчання і арсенал різноманітних соціально-психологічних тренінгів.

Ще раз підкреслимо, що в центрі навчання перебуває людина, особа зі своїми чисто людськими, тобто психологічними проблемами і комплексами: страхами і тривогами, часто неправильною (неадекватною) самооцінкою, труднощами з увагою і пам'яттю, мисленням і уявою, деколи з порушеннями і спотвореннями

сприйняття – усе це негативно впливає на навчання, ускладнюючи його, тому потребує психотерапії та психокорекції.

Психотерапія і психологічна корекція в сучасному розумінні цього терміна розглядаються вже не тільки як лікувальні засоби, а й як засоби педагогічні. Не можна забувати про те, що навчатися прагнуть і дорослі люди, яким необхідно подолати упередження проти навчання в такому віці. У багатьох із них за спиною негативний досвід вивчення іноземної мови; деколи доводиться не просто навчати, а й перенавчати, тобто долати опір стереотипів і психологічних бар'єрів, що вже сформувалися. Утворенню психологічних бар'єрів, як вказує Р. Грановська, сприяє також тривога перед новим і незвіданим, страх перед перевтомою, пов'язаний з тим, що доведеться виконувати не знайому, звичну роботу, а щось незвичайне, що вимагає вже не автоматичних навичок, а абсолютно інших умінь. Людям заважає і побоювання видаватися смішними і нездібними перед іншими, занижена самооцінка і, як наслідок, невіра у свої сили [4, с. 542-545]. Іноді, навпаки, самооцінка дорослої людини настільки завищена, що є причиною багатьох внутрішніх конфліктів: коли високий рівень потреб не узгоджується з її реальними можливостями, виникають підвищена тривожність і часті емоційні зриви, розвивається фрустрація, а часом і невроз. Нерідко завищена самооцінка заважає подивитися на себе збоку.

У центрі нашої навчальної системи стоїть людина не в абстрактному розумінні цього терміна (що теж відрізняє нашу систему від деяких інших, які лише декларують особистісний підхід), а в конкретному. Адже люди дуже різні, зі своїми сумнівами і тривогами, сподіваннями і надіями. Потрібно не лише допомогти вивчити мову, а й психологічно підтримати. Для успішного засвоєння іншомовної мови буває необхідно позбутися страхів колишніх невдач, комплексів неповноцінності, знайти в собі впевненість, реалізувати себе, розвинути свій інтелектуальний і творчий потенціал, навчитися спілкуванню, а це означає навчитися розуміти себе та інших. Як часто

люди дивляться, але не бачать, слухають, але не чують, їхнє мовлення схоже на монологи, а дії – на театр одного актора. Якщо мовлення – це засіб і форма спілкування, то людям необхідно навчитися ще й мистецтва справжнього спілкування.

На перший погляд може здатися, що цілком досить засвоїти структуру і систему мови, або знаковий код, щоб вільно використовувати його для спілкування. Насправді ж, відірвана від інших функцій мовлення, тобто від самої людини, мовна система так і залишається статичною, доки не наблизиться до живої людської психіки і діяльності (у широкому розумінні цього терміна) і не перетвориться на їхню органічну складову. Тому навчання іншомовного мовлення дорослої людини ми пропонуємо починати не зі знакового, мовного боку цього явища, хоча за логікою речей, здавалося б, саме це людині й потрібно, адже, теоретично, знаючи пристрій мови, можна створювати необмежену кількість мовних висловів. Але в тому й справа, що знання ці так і залишаються теоретичними, абстрагованими від «людського чинника», штучним кодом, мало дієздатною системою, яку потрібно саме зачувати і будувати, але яка не народжується сама на кінчику язика, як рідна мова, і не є живою та гнучкою. Тому в навчанні ми об'єднуємо мовний (знаковий) бік мовлення та мовлення як особливу психічну функцію і вид активності людини, тренуючи і розвиваючи їх разом за допомогою спеціальних психологічних і психолінгвістичних прийомів. Тим самим, допомагаємо людині легко й органічно оволодіти іншомовним мовленням.

У наш тренінг, разом із психодрамою і рольовим тренінгом, увійшли прийоми та процедури інших тренінгів: тренінгу спілкування (спрямованого на набуття знань, умінь і навичок, на корекцію і формування установок, необхідних для успішного спілкування); тренінгу сензитивності (спрямованого на розвиток здатності «передбачати» думки і відчуття іншої людини, сприймати і розуміти цю людину і, отже, прогнозувати її поведінку); тренінгу перцептивного (спрямованого на розви-

ток здатності адекватного пізнання себе та інших у спілкуванні); тренінгу асертивності (спрямованого на підвищення відчуття впевненості в собі); тренінгу умінь (спрямованого на створення професійних та інших навичок); Т-груп (короткочасних і неструктурованих тренінгових груп із розвитку соціально-психологічної компетентності їх учасників; ці групи «сходять» до психологічної практики К. Левіна [14]); груп зустрічей (орієнтованих на надання психологічного сприяння внутрішньому зростанню особи, основоположником таких груп вважається К. Роджерс [11]); гештальттерапії (створеної Ф. Перлзом, який вважав, що будь-який аспект поведінки людини є проявом його цілісного буття – «гештальта»; головною проблемою на шляху особового зростання Ф. Перлз вважав незавершений «гештальт» – невідреаговану проблему [8]); тренінгу креативності (розвитку творчих здібностей особи); тілесно-орієнтованої психотерапії (спрямованої на усвідомлення людиною своїх тілесних відчуттів і станів, а також того, як потреби, бажання і відчуття в них виявляються; засновник цього методу В. Райх [15], проте не менш відомий його учень А. Лоуен [6]); музикотерапії (що використовує музику як психотерапевтичний засіб; їй надавали величезне значення С. Корсаков і В. Бехтерев [2]); арт-терапії (терапії мистецтвом; термін було введено в 30-і рр. американським лікарем А. Хіллом [10]); хорео-терапії (терапії танцем; у її розвиток зробили свій внесок В. Райх [15], К. Юнг [13], Г. Салліван [16]); психосинтезу (тренінгу, спрямованого на процес гармонізації психічного життя людини; засновник «психосинтезу» Р. Ассаджолі [1]) та деяких інших.

Ці прийоми і процедури увійшли в наш Інтеграційний ліпгвопсихологічний тренінг, природно, теж у зміненому і пристосованому для навчання іноземним мовам вигляді. Сюди ж автором були введені й окремі тренінги: тренінги по дії на пізнавальні процеси (відчуття і сприйняття, увага і пам'ять, уява і мислення); тренінги по дії на емоції та відчуття, як основу когнітивних процесів, що сприяють

формуванню і розвитку мови; тренінги психофізіологічні – «психогімнастика» (для гармонізації психосенсорики і психомоторики, вироблення психомоторних і психосенсорних зв'язків); а також тренінги, власне, мовленнєві і мовні – лінгвістичні, або психолінгвістичні, оскільки спираються на психологічні закони мови і мовлення, органічно входять до складу тренінгів психологічних.

Варто підкреслити, що іноземна мова була основою будь-якого вживаного в ІЛПТ тренінгу: тренінг проводився на іноземній мові і одночасно використовувався для розвитку іншомовного мовлення. Точніше буде сказати, що вся вказана техніка працює в нашій тренінговій системі не ізольовано, а спільно; вони взаємообумовлені і взаємозв'язані один з одним, інкорпоровані одні в інші і становлять єдине «новоутворення», спрямоване на навчання іншомовного мовлення.

Ще раз підкреслимо, що ми використовували лише психотерапевтичні та психокорегувальні основи тренінгів, оскільки всі, без виключення, відомі техніки були перероблені нами для мовних і мовленнєвих цілей, а також створені абсолютно оригінальні, не знайомі раніше прийоми і процедури. У такій формі система тренінгів набула абсолютно якісно нового змісту. Усі складові частини системи спрямовані на розроблення не однієї проблеми, а одночасно кількох. Разом вони служать загальній меті – оволодінню людиною іншомовним мовленням. Ця комплексна, концептуально-синтетична система тренінгів настільки ж складна за своєю структурою, наскільки складне саме явище мовлення і людини, що його пізнає. Кожною окремою гранню система співвідноситься з тими аспектами мовного феномена (мовним, психічним, психофізіологічним, поведінковим, діяльнісним), які необхідно формувати і розвивати. Дію цієї системи можна порівняти з роботою оркестру, де кожен інструмент виконує свою партію, але всі разом творять чудову поліфонічну мелодію, що благотворно впливає на відчуття і думки людини, її психологічний стан і загальний розвиток, а разом з цим

– на розвиток іншомовного мовлення. У такому вигляді наш тренінг набув абсолютно нового сенсу, отримавши ніби інше звучання, і став справді інтеграційним та інноваційним. Він є дуже природно і органічно вплетеним у систему навчання іншомовного мовлення, став його головною частиною, основою навчання. Якщо ігрові методи лише вводять гру як елемент навчання, як своєрідні ігрові краплі в навчальний процес, і ігри самі по собі, як правило, не мають між собою глибинного функціонального зв'язку і не становлять єдиного концептуального комплексу, то наш тренінговий метод повністю покладений на психотерапевтичну і коректувальну основу. Він є цілісною системою цілеспрямованої, взаємообумовленої та взаємодоповнюваної техніки, вправ і процедур, що охоплює всі мовні, комунікативні, когнітивні, психодинамічні, поведінкові та діяльнісні сторони мовного процесу.

Навчання іншомовному мовленню відбувається й у формі спілкування, для чого використовуються спеціальні соціально-психологічні тренінги, зокрема, рольовий, перцептивний, тренінг сензитивності, тренінг умінь та інші. У цих тренінгах на базі іноземної мови в ході спільної діяльності вчать встановлювати і розвивати міжособистісні контакти, осягати стратегії взаємсприйняття, взаєморозуміння і взаємодії. Окрім цього, люди творчо й інтелектуально розвиваються, що сприяє особовому зростанню. Змінивши форму свого мислення і сприйняття того, що оточує, люди долають внутрішні та міжособистісні конфлікти. Разом з тим, у комплексі людина навчається іншомовному мовленню, успішному засвоєнню якого сприяє саморозвиток і особистісне зростання людини. У процесі комунікативних тренінгів і за допомогою особливої психодинамічної техніки, що увійшла до них, регулюються і коректуються психічні властивості і стани особи (характер і здібності людини, її потреби і мотиви, цілі та інтереси, відчуття й емоції, знання і свідомість), що управляють діями і вчинками, тобто поведінкою та діяльністю (у тому числі і мовними) людей – усе це, звичайно ж, відбувається

на основі іноземної мови і для збагнення іноземної мови.

Надзвичайно важливим видається нам той факт, що незважаючи на групову форму навчання, підхід до кожної людини в нашій групі суто особистий. Цьому сприяє продумана система психологічних тестів, за результатами яких стає зрозуміло, які психічні процеси і властивості особи необхідно розвивати і коректувати для найбільш успішного засвоєння іншомовного мовлення.

Створюючи систему навчання, ми також виходили з того факту, що становлення, формування і розвиток іншомовного мовлення у дорослої людини хоч і відрізняється від мовного розвитку дитини, але здебільшого відбувається за тими ж законами. Ми дотримуємося тієї гіпотези (і доводимо її практикою), що розвиток психічних функцій, зокрема й мовлення, а також властивостей особи пов'язаний як із природженими задатками, так і з зовнішніми чинниками (взаємодією людини з середовищем, дією на нього за допомогою особливих технологій), однак не припиняється із завершенням вікових змін, а за сприятливих умов може тривати все життя. Саме це завдання й вирішуємо через Інтеграційний лінгвопсихологічний тренінг (ІЛПТ), утворивши в групі невелику модель суспільства, яка має умови для всебічного вдосконалення і розвитку особи, а отже, набуття людиною іншомовного мовлення.

Висновки

Саме таке принципове, взаємопроникне та взаємодоповнюване поєднання психотерапії та психокорекції у вигляді психологічного тренінгу створює синергетичний ефект і здатне ефективно формувати, розвивати та шліфувати всі грані мовного процесу при збагненні дорослими людьми іншомовного мовлення. Розроблений нами Інтеграційний лінгвопсихологічний тренінг, що є різновидом групової психотерапії та психокорекції і становить методологічну основу навчання, покликаний служити саме цим цілям. Він є нероздільним сплавом техніки і процедур, що дають

зможу дорослим людям вільно і невимушено говорити іноземною мовою, розуміти один одного, читати, писати і навіть думати нею. І все це відбувається в дуже стислі строки, – менш ніж два місяці, – у захоплюючій і невимушеній для учнів

формі, оскільки Інтеграційний тренінг дає змогу максимально інтенсифікувати процес навчання, зробити його оптимально економічним з погляду сил, вкладених у навчання, і часу, оскільки пропонує найкоротші та найефективніші шляхи досягнення поставленої мети.

Література:

1. *Ассаджоли Р.* Психосинтез (теория и практика) / Р. Ассаджоли. – М. : REFL-book, 1994. – 314 с.
2. *Бехтерев В. М.* Внушение и его роль в общественной жизни / В. М. Бехтерев. – СПб. : Питер, 2001. – 256 с.
3. *Вачков И. В.* Основы технологии группового тренинга. Психотехники / И. В. Вачков. – М. : Ось-89, 1999. – 176 с.
4. *Грановская Р. М.* Элементы практической психологии / Р. М. Грановская. – СПб., 1997. – 608 с.
5. *Лозанов Г.* Ускоренное обучение и возможности человека / Г. Лозанов // Перспективы. Вопросы образования. UNESCO. – Париж ; М., 1982. – № 1/2. – С. 89-95.
6. *Лоуэн А.* Психология тела (телесно ориентированный биоэнергетический анализ) / А. Лоуэн. – М., 1997. – 200 с.
7. *Мейли А.* Приёмы драматизации в обучении английскому языку / А. Мейли, А. Дафф. – М., 1981. – 96 с.
8. *Перлз Ф.* Опыт психологии самопознания (практикум по гештальттерапии) / Ф. Перлз. – М. : Гиль-Эстель, 1993. – 240 с.
9. *Петровская Л. А.* Теоретические и методические вопросы социально-психологического тренинга / Л. А. Петровская. – М., 1982. – 168 с.
10. Психотерапевтическая энциклопедия / под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб., 1998. – 752 с.
11. *Роджерс К. Р.* Становление личности. Взгляд на психотерапию / Карл Р. Роджерс. – М. : ЭКСМО-Пресс, 2001. – 416с.
12. *Станиславский К. С.* Собрание сочинений : В 3 т. / К. С. Станиславский. – М., 1955. – Т. 1-3.
13. *Юнг К. Г.* Аналитическая психология / К. Г. Юнг. – СПб. : Палантир, 1994. – 137 с.
14. *Lewin K.* A Dynamic Theory of Personality / K. Lewin. – New York : McGraw Hill, 1935. – 286 с.
15. *Reich W.* Character analysis / W. Reich. – New York : Farrar, Straus & Giroux, 1970. – 516 с.
16. *Sullivan H. S.* Conceptions of Modern Psychiatry / H. S Sullivan. – New York; London : W. W. Norton & Co., 1966. – 296 p.